

Ε. Σύνταξη

Ενεργητική ή παθητική
προσωπική ή απρόσωπη

Ενεργητική - Παθητική σύνταξη

Η ενεργητική σύνταξη χρησιμοποιείται για να τονιστεί το υποκείμενο της ενέργειας.

Αρα, ο πομπός επιλέγει την ενεργητική σύνταξη, όταν επιδιώκει να τονίσει το υποκείμενο της ενέργειας, δηλαδή το πρόσωπο ή το πράγμα που ενεργεί.

Υψος: άμεσο, προσωπικό, ζωτικό. Λόγος πιο κατανοητός, καθαρός (επειδή ακολουθεί τη λογική σειρά των μετεχόντων στην ενεργειακή δράση). Διευκολύνει τη διαδικασία πρόσληψης ή κατανόησης των νοημάτων από τον δέκτη.

Η παθητική σύνταξη χρησιμοποιείται για να τονιστεί η ενέργεια/πράξη του υποκειμένου το αποτέλεσμα της ενέργειας.

Αρα, ο πομπός επιλέγει την παθητική σύνταξη, όταν επιδιώκει να τονίσει την πράξη/ενέργεια του υποκειμένου.

Υψος: πιο απρόσωπο κ' τυπικό. Λόγος πιο σύνθετος + αποκτά μεγαλύτερη ρησική Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική

Ενεργητική Παθητική

A → Y

Y → Ποιτικό αίτιο (από + αιτιατική)

Ρήμα (Ε.Φ.) → Ρήμα (Π.Φ.) (ίδιου χρόνου)

Μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ε

Παθητική Ενεργητική

Ποιτικό αίτιο → Y

Y → A

Ρήμα (Π.Φ.) → Ρήμα (Ε.Φ.) (ίδιου χρόνου)

Σ.Σ. : Τα ρήματα που έχουν μόνο παθητική φωνή (αποδεδεικνύεται από συνώνυμο ή περίφραση, της οποίας το ένα μέρος προέρχεται από το θέμα του ρήματος.

π.χ. Οι πολίτες πρέπει να δέχονται τους κοινωνικούς κανόνες (Ε.Σ.).

→ (Π.Σ.) Οι κοινωνικοί κανόνες πρέπει να γίνονται/είναι δεβατοί από τους πολίτες

Σ.Σ. : Στην Π.Σ. το ποιητικό αίτιο παραλείπεται, όταν : α) αγνοείται β) θεωρείται περιττό, ιδίως όταν εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα γ) ο πομπός δεν θέλει να το δηλώσει.

Προσωπική - Απρόσωπη σύνταξη

Απρόσωπος ρήματος και απρόσωπες εκφράσεις

Απρόσωπα ή τριτοπρόσωπα λέγονται τα ρήματα που βρίσκονται σε γ' ενικό πρόσωπο και δεν έχουν ως υποκείμενο ένα πρόσωπο, χρώ ή πράγμα.

α) Τα ρήματα που σχηματίζονται μόνο στο γ' ενικό πρόσωπο : πρέπει, επείγει, μέλλει, πρόκειται, μέλλεται, ενδέχεται κ.ά.

β) Το γ' ενικό πρόσωπο προσωπικών ρημάτων Ε.Φ. : μπορεί, αξίζει, φτάνει, ανησυχεί, τυχαίνει, μοιάζει, αρκεί, παράγει, ταιριάζει, συμφέρει, ενδιαφέρει, νοιάζει κ.ά.

γ) Το γ' ενικό πρόσωπο ρημάτων Π.Φ. : επιτρέπεται, απαγορεύεται, ανακοινώνεται, λέγεται, χρειάζεται, φαίνεται, ακούγεται, γίνεται, αναχέεται, επίκειται, υποτίθεται.

δ) Το γ' ενικό πρόσωπο ρημάτων που δηλώνουν

φυσικό φαινόμενο/γεγονός :

αβραάπτω, βρέχει, βροντά, φυσά, χιονίζει, ψέγγει,
βραδιάζει, χαράζει, ξημερώνει, χαμωνιάζει, καλο-
καιριάζει κ.α.

ε) Το χ'ενικό πρόσωπο των ρημάτων :
είμαι (είναι), έχω (έχει), κάνω (κάνει), περνώ (περνά)
κ.α. ως απρόσωπες εκφράσεις

Απρόσωπες εκφράσεις

α) Τα ρήματα
είναι ή υπάρχει + ουδέαδικό (ως κατηγορούμενο)

π.χ.

Είναι ώρα να φύγουμε.

Υπάρχει ελπίδα να τον δω αύριο.

β) Το ρήμα
είναι + ουδέτερο επιθέτου ή μετοχής

π.χ.

Είναι κακό να αδικείς τους συνανθρώπους σου.

Είναι επόμενο να συναντήσεις δυσκολίες στη ζωή σου.

γ) Το ρήμα
είναι + τροπικό επίρρημα

π.χ.

Καλύτερα είναι να περάσεις αύριο από το σπίτι.

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

Ένα ρήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε ως πρόσωπικό εί-
τε ως απρόσωπο. π.χ. Αναγορεύεται το κάπνισμα (πρόσωπικό)
Αναγορεύεται να καπνίζετε (απρόσωπο).

Το έχου ως υποκείμενο

- 1) Δευτερεύουσα ονομαστική πρόταση
{ ξειδική, βουλητική, ενδοιαστική, αναφορική, }
{ πλάγια ερωτηματική }

Π.Χ.

Πρέπει να προέχετε στο μάθημα.
Είναι κρίμα που δεν ήρθε.

- 2) Στα ρήματα που δηλώνουν φυσικό φαινόμενο το υποκείμενο είναι τα εννοούμενα: «ο καιρός», «ο θεός», «η φύση».

Π.Χ.

Αστράφτει και βρέχει όλη μέρα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ-ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

(32B)

A. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

1. Η παιδεία δεν αντιμετωπίζει τον άνθρωπο μόνο ως πνευματική παρουσία.
2. Η εκπαίδευση προετοιμάζει την επαγγελματική αποκατάσταση του νέου.
3. Ο Βιτγκενστάιν δεν μας έχει μόνο διδάξει.
4. Τα πανεπιστήμια δεν προάχουν μόνο την παιδεία αλλά και την επιστημονική και κοινωνική πρόοδο.
5. Η στενή αντίληψη για την αγωγή περιορίζει τον ρόλο της παιδείας αποκλειστικά στο γνωστικό υλικό.
6. Γιατί ο φιλόλογος δεν ζητάει τη γνώμη των μαθητών πάνω σ' ένα πραγματικό ερώτημα;
7. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι τοπικές διεκδικήσεις και διενέξεις δημιούργησαν ένα μάλλον τυχαίο, δαπανηρό και δυσλειτουργικό σύστημα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.
8. Μια τέτοια προέχχιση της έννοιας αποκαλύπτει τον διττό ρόλο της Παιδείας, δηλαδή την ευθύνη της για τη διάπλαση της προσωπικότητας και την κοινωνικοποίησή του νέου.
9. Η οικογένεια και το ευρύτερο περιβάλλον με τις επικρατούσες αξίες και αντιλήψεις επηρεάζουν την πνευματική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση του ήθους και της συμπεριφοράς του ατόμου.
10. Έχουμε καθιερώσει στη χώρα μας έναν ακαδημαϊκό - εκπαιδευτικό μονόδρομο, ο οποίος υπονομεύει και υποβαθμίζει κάθε άλλη μορφή επαγγελματικής - πρακτικής εκπαίδευσης.

B. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

1. Είναι καιρός να σχεδιαστεί καλύτερα το αύριο του ελληνικού έθνους από την Πολιτεία.
2. Ένας άνθρωπος θεωρείται «επιτυχημένος» ή «αποτυχημένος» από την κοινή γνώμη με βάση κυρίως την επαγγελματική του πορεία.
3. Στο δημόσιο σχολείο πρέπει να προεχθεί ιδιαίτερα ο τρόπος υποβολής των ερωτήσεων από τον εκπαιδευτικό.

4. Να ανατίθεται από τον δάσκαλο, για παράδειγμα, στους μαθητές η οργάνωση και παρουσίαση ορισμένων μαθημάτων.
5. Η ποιότητα, ως κύριο αίτημα της εκπαίδευσης, οικοδομείται από τη συμμετοχική και τη δημιουργική διάθεση.
6. Πολλά ερωτήματα μπορούν να τεθούν (από εμάς), αφού το δημόσιο σχολείο εδώ και χρόνια βασίζεται από πολλά προβλήματα.
7. Εξαιτίας του διαχωρισμού των απασχολήσεων σε επιστημονικές και χειρωνακτικές - «βαναύσες», καταδικάζονται από την κοινωνία μας δημιουργικά επαγγέλματα σε έτερη μόρφωση και τεχνολογίας.
8. Τίποτε δεν θα επιτευχθεί (από εμάς), αν δεν εστιαστεί το ενδιαφέρον όλων μας στο έμφυτο δυναμικό.
9. Όλοι μας προβληματισόμαστε έντονα από την έκταση και τη δραματικότητα των τελευταίων γεγονότων.
10. Έξω από τη χώρα μας πάλι δεν έχει προβληθεί (από εμάς) η ελληνική γλώσσα με σωστό και ουσιαστικό τρόπο.

Γ. Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική-παθητική) και να το μετατρέψετε στο αντίθετο είδος.

1. Τα σύγχρονα έπλα μας δίνουν τη βεβαιότητα ότι ο προεχής παγκόσμιος πόλεμος θα αφανίσει την ανθρωπινή φυλή.
2. Σχεδόν καθημερινά στην τηλεόραση ακούεται (από τους δημοσιογράφους) ένα είδος εύκολης κριτικής.
3. Στο δημιουργικό σχολείο ο διδάσκων θα τονίσει ιδιαίτερα τη συμμετοχή των μαθητών στο διάλογο.
4. Συνελήφθησαν (από την Αστυνομία) τρεις ύποπτοι για τρομοκρατική ενέργεια, οι οποίοι αρχότερα αφέθηκαν ελεύθεροι.
5. Είναι εντυπωσιακό οι ηλικιωμένοι να εγκαταλείπονται, σαν τα φύλλα που πέφτουν, από δεράποντες και συχχευείς.
6. Επιδιώκεται από τα ΜΗΕ να χειραγωγηθεί η κοινή γνώμη.
7. Κατά την ειρήβεια οι γονείς κυριεύονται από φόβους για

τον αποχωρισμό των παιδιών.

8. Η μη ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης εμποδίζει την επιτυχή ενσωμάτωση των ατόμων στην αγορά εργασίας.

9. Μια τέτοια διαδικασία δημιουργεί ανασφάλειες εντάσεις και πιθανές συγκρούσεις με το περιβάλλον, ανασφάλεια, αλλά και συγχρόνως έμφυση και διάθεση για πειραματισμούς.

10. Οι ανισότητες στην πρόσβαση στα τρόφιμα και στα μέσα παραγωγής στερούν σε εκατομμύρια ανθρώπινα όντα το πιο στοιχειώδες δικαίωμα.

Δ. Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης (γενερχτική - παθητική) και να το μετατρέψετε στο αντίθετο είδος.

1. Αν ο σχολικός χρόνος δεν επιρρηκνυθεί από το Υπουργείο Παιδείας με κατάλληλη διευθέτηση των υποχρεώσεων του μαθητή, ώστε να μην εξουθενώνεται από την πρόωπη εργασία, και με πρόβλεψη αναγκών στοιχειώδους ψυχαγωγίας, δεν θα λυθούν τα δυσωρεμένα προβλήματα.

2. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια οι κυβερνήσεις καταπατούν αβυστολά αυτό το δικαίωμα.

3. Οι Νεοέλληνες μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό πέταξαν στα θκούνια, ούτε καν στην ανακίνηση, τις λαϊκές τους παραδόσεις, τα λαϊκά τραγούδια, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική τους.

4. Θα κατορθώσουμε ποτέ να εξαλείψουμε την πείνα; Εάν τα κράτη και η διεθνής κοινότητα εκπληρώσουν τις δεσμεύσεις τους, μπορούν να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα στον αγώνα ενάντια στον υποσιτισμό.

5. Η Ελλάδα κατατάσσεται από τον Ο.Η.Ε. στην 35η θέση παγκοσμίως, καθώς το πρόβλημα του αναλφαριθμητικού έχει αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά από τα περισσότερα αναπτυγμένα κράτη του κόσμου.

6. Ο κόσμος μας θα ήταν πιο ευτυχισμένος, αν εφαρμόζονταν περισσότερο η ευεργασία από τους λαούς, αν η μονότονη εργασία πραγματοποιούνταν από μηχανές, αν ό,τι ωραίο υπάρχει στη φύση δεν καταστρέφεται από την ανθρώπινη αληθεία, αν η ανθρώπινη αξία γινόταν περισσότερο βεβαίη από τους ισχυρούς.

7. Όσο η εκπαιδευτική πολιτική παραμένει την επαγγελματική εκπαίδευση, διατηρεί αδιάκτο τον αριστοκρατικό και ευτεχνιακό διαχωρισμό των απασχολήσεων σε επίσημες και βιολογικές.

8. Η απώλεια εργασίας επηρεάζει αρνητικά και τις δύο αυτές κυρίαρχες διαστάσεις της ζωής μας, τόσο τον «πραγματικό» κοινωνικό μας ρόλο όσο και την «υποκειμενική» αυτοεκτίμησή μας.

9. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία διαμορφώνουν και το πλαίσιο του οξύτερου πράγματι εκπαιδευτικού μας προβλήματος και τον χαρακτήρα των παρεμβάσεων που απαιτεί (αυτό το πλαίσιο) στο Λύκειο και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

10. Η ανάγκη για άμεση δράση στο ζήτημα του αναλφαριθμητικού έχει ήδη επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα στοιχεία-βασικά παρουσιάστηκαν από την Unesco, με αφορμή τη χθεσινή παγκόσμια μέρα για την εξάλειψη του αναλφαριθμητικού.

Ασκήσεις - Απόδωπα ρήματα - απρόβ. εκφράσεις

A. Να βρείτε τα απόδωπα ρήματα ή τις απρόβωτες εκφράσεις καθώς και τα υποκείμενά τους.

- 1) Ακούστηκε ότι θα πάμε εκδρομή.
- 2) Δε μου συμβαίνει συχνά να πέφτω έξω στους υπολογισμούς μου.
- 3) Μου κάνει καλό να χυρνάζομαι.
- 4) Ενδέχεται να φάμε μαζί αύριο.
- 5) Δεν είναι βωτό να συμπεριφέρεσαι με αυτόν τον τρόπο.
- 6) Είναι κρίμα που δεν καταλαβαίνει το συμφέρον της.
- 7) Του άξιζε τα πληχθεί.
- 8) Είναι άδικο να επιβάλλονται τόσο υψηλά πρότυπα.
- 9) Δεν της αρμόζει να συμπεριφέρεται έτσι.
- 10) Πρέπει να με ακούεις οπωσδήποτε.
- 11) Δεν πρόκειται να τους ξαναμιλήσω.
- 12) Δε συμφέρει να γίνει, όπως προτείνεις.
- 13) Φαίνεται πως δεν θα ξαναχρίσει.
- 14) Ακούστηκε πως σκοτώθηκαν πολλοί.
- 15) Κρίμα είναι να χαθεί ο άνθρωπος!
- 16) Καλό είναι να πηγαίνουμε τώρα.
- 17) Είναι ώρα να πάμε στο σχολείο.
- 18) Είναι άδικο να τον υποτιμάς.

B. Να χαρακτηρίσετε τα υπογραμμισμένα ρήματα ως απόδωπα ή πρόσωπα και να βρείτε τα υποκείμενά τους.

- 1) Ανακοινώνεται σύντομα η πρόκληση εποχικών υπαλλήλων.
- 2) Διαδίδεται ότι θα έρθουν αρκετοί στη σημερινή εκδήλωση.
- 3) Η χυρνάστική μπορεί να σε βοηθήσει ουσιαστικά.
- 4) Αληθεύει ότι τον περιφρονήσαμε.
- 5) Είναι να καθυστερούμε την υπόθεση;

- 6) Αρκεί ένα δάκρυ, για να τον δυκκινήσεις.
- 7) Αναγγέλλεται η άφιξη της πούλης από Γαλλία.
- 8) Αξίζει να προβληθείς περισσότερο.
- 9) Δεν επιτρέπεται το κάπνισμα.
- 10) Η Μαρία φαίνεται χαρούμενη.
- 11) Φαίνεται πως θα βρέξει.
- 12) Χρειάζεται να έχεις υπομονή.
- 13) Ο κώστας χρειάζεται χρήματα.

Γ. Να γράψεις για καένα από τα παρακάτω ρήματα δύο προτάσεις. Στη μία το ρήμα να είναι προσωπικό και στην άλλη απρόσωπο:

ψάχνει, ακούγεται, χρειάζεται, αρκεί, αξίζει, διαδίδεται.